

Найбільшим індикатором ризику щодо кризи платоспроможності є ситуація коли існує дефіцит рахунку поточних операцій, який в переважній більшості компенсується борговими інструментами, такими як державні облігації, кредити МВФ та кредити інших держав. Це є вкрай негативним показником, адже збалансованість платіжного балансу досягається за допомогою посилення боргового тягаря. [3].

Додатковим індикатором ризику в платіжному балансі є структура зовнішньої торгівлі. Найбільш негативними трендами є надмірна залежність від експорту або імпорту певного ресурсу та надмірна залежність від одного торгового партнера. При аналізі також важливо оцінювати торговельно-економічні угоди та асоціації, членом яких є країна. Якщо відбудеться значне падіння експортної виручки, це негативно вплине на сальдо рахунку поточних операцій, що може призвести до збільшення дефіциту платіжного балансу.

Висновок. Основними індикаторами ризику в платіжному балансі є сальдо платіжного балансу, ситуація компенсації торговельного дефіциту притоком валюти з високоліквідних рахунків, стійкість платіжного балансу до боргової кризи та структура зовнішньої торгівлі.

Література

1. Bouchet, M. H., Clark, E., & Gros Lambert, B. (2003). *Country Risk Assessment: A Guide to Global Investment Strategy*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://developingfinance.org/download/Wiley-Finance-Country-Risk-Assessment-A-Guide-to-Global-Investment-Strategy.pdf>
2. Krugman, P. (1979). *A Model of Balance-of-Payments Crises*. Journal of Money, Credit and Banking, 11(3), 311–325. <https://doi.org/10.2307/1991793>
3. Bouchet, M. H., Fishkin, C. A., & Goguel, A. (2018). *Managing Country Risk in an Age of Globalization*. In Springer eBooks. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-89752-3>

Шахмарданова Е.Е

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студенка БП-4, «Економіка»

ВТРАТИ ВІД ПЕРЕДЧАСНОЇ СМЕРТНОСТІ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ТА ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Передчасна смертність не лише призводить до особистої трагедії для сімей та близьких людей, але також має негативний вплив на економіку країни. Втрати від передчасної смертності охоплюють втрати продуктивності, зменшення робочої сили, погіршення демографічної ситуації, збільшення медичних витрат та соціальних виплат. Розуміння розміру та причин цих втрат, а також оцінка їх економічних наслідків, дасть змогу розробити ефективні заходи для зниження передчасної смертності та покращення економічного стану суспільства.

Актуальність роботи: тема передчасної смертності є актуальною в Україні через високий рівень цього показника, що суттєво перевищує середній рівень для розвинених країн, і обумовлена важливими факторами, такими як економічні труднощі, низька якість медичної допомоги, демографічна криза та вплив пандемії COVID-19 та звичайно ж широкомасштабна віна на території України яка призвела до збільшення передчасної смертності. Зменшення цих факторів в Україні є нагальною задачею для забезпечення здоров'я та добробуту населення.

Мета: всебічний аналіз та дослідження передчасної смертності, її вплив на економіку України. Виявлення ключових факторів, що спричиняють цю проблему. Розробка на основі отриманих результатів рекомендацій для уряду, бізнесу та громадських організацій з метою покращення тривалості життя та зменшення надмірної смертності.

Об'єкт дослідження: передчасна смертність.

Предмет дослідження: економічний аспект цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Передчасна смертність визначається як смерть людини до досягнення середньої тривалості життя для даної країни або регіону.[4] Україна має серйозний

проблемний рівень передчасної смертності, де середня тривалість життя нижча, ніж у більшості розвинених країн. За даними Державної служби статистики України, у 2022 році середня тривалість життя склала лише 73,6 років, що на 10-15 років менше, ніж у розвинених європейських країнах. Також повідомляється, що за останні 30 років населення України скоротилося майже на 10 млн осіб. Серед головних факторів передчасної смертності в Україні можна виділити хвороби серця, онкологічні захворювання, травми, наслідки вживання алкоголю та наркотиків, стрес та інші.[2]

Передчасна смерть працездатних громадян призводить до великих втрат в робочій силі. Це ставить питання про дефіцит кваліфікованої робочої сили та може призвести до зниження потенціалу економіки для створення вищої вартості. Також має соціально-економічний вплив: втрати в робочій силі також можуть призводити до погіршення економічних показників країни, включаючи зменшення виробництва та скорочення податкових надходжень, що обмежує фінансування державних програм. Ще одним фактором є збільшення медичних витрат: Зростання передчасної смертності призводить до збільшення витрат на медичну допомогу та лікування хворих. Це створює фінансовий навантаження на систему охорони здоров'я, лікарні та лікарську інфраструктуру. Також можна виділити такі негативні фактори: втрати в соціальному захисті: Передчасна смерть осіб може призводити до необхідності виплати пенсій і соціальних виплат раніше, ніж планувалося. Це збільшує фінансове навантаження на соціальну систему та державний бюджет.

Вплив війни на передчасну смертність. Війна в Україні, яка почалася в 2022 році, призвела до збільшення передчасної смертності через різні фактори. (Схема 1. Схема2)

Схема 1. Кількість загиблих цивільних осіб за 2014-2023 роки. [5]

*Індивідуальні випадки, верифіковані УВКПЛ ООН. Реальні втрати вищі - верифікація триває.

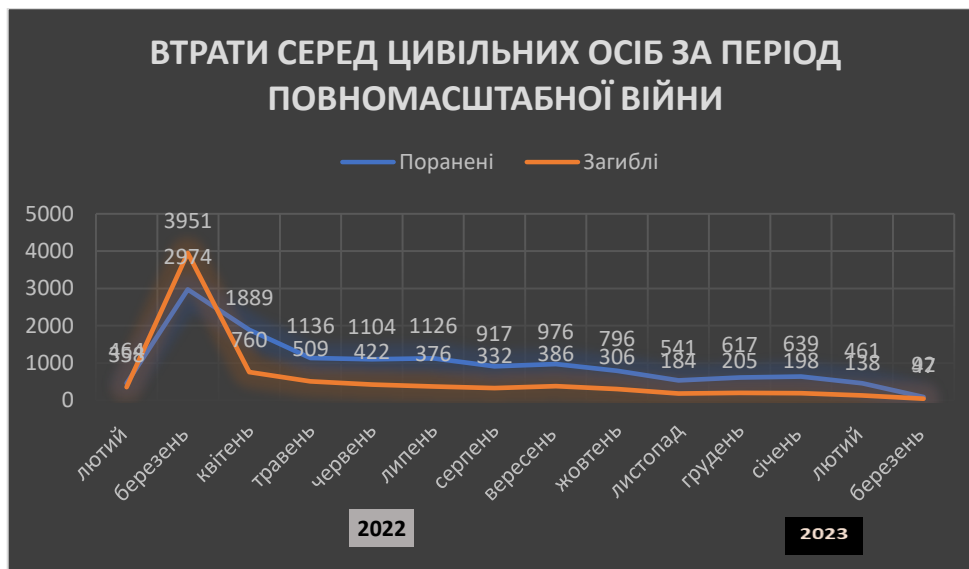

Схема 2. Втрати серед цивільних осіб за період повномасштабної війни 2022-2023.[5]

*Індивідуальні випадки, верифіковані УВКПЛ ООН. Реальні втрати вищі - верифікація триває.

Фактори передчасної смертності в контексті війни

- Медичні фактори: Умови воєнного конфлікту погіршують якість та доступність медичної допомоги. Недостатнє фінансування системи охорони здоров'я та обмежені можливості лікування можуть призвести до збільшення передчасної смертності.

- Соціально-економічні фактори: Війна може призвести до економічної нестабільності, безробіття та зниження рівня життя, що впливає на загальний стан здоров'я населення.

- Збитки в економіці: Збільшення передчасної смертності в Україні призводить до значних втрат в економіці. Вони включають втрати в робочій силі, збільшення витрат на охорону здоров'я та соціальний захист, а також обмеження потенціалу економічного зростання.

- Збільшені витрати на охорону здоров'я та соціальний захист через передчасну смертність під час війни створюють фінансовий тиск на державний бюджет та можуть впливати на інші сфери, такі як освіта та інфраструктура.

Можливі рішення та рекомендації.

Основні аспекти економічних політик та розвитку людського капіталу. Розвиток людського капіталу - це напрямок економічних політик, спрямованих на підвищення рівня освіти, забезпечення доступу до якісної медичної допомоги, поліпшення житлових умов та розвиток інфраструктури. Ці заходи сприяють підвищенню рівня людського капіталу в країні та поліпшенню якості життя населення. Зростання середнього віку населення та зменшення робочої сили ставлять під загрозу економічне зростання. Інвестиції в розвиток людського капіталу, зокрема в освіту та професійну підготовку, є важливими для забезпечення продуктивної та конкурентоспроможної робочої сили.

Інвестиції в освіту: Розвиток освіти є ключовим фактором для створення інтелектуального капіталу та підвищення продуктивності праці. Економічні політики спрямовані на збільшення фінансування освіти, покращення якості навчання, розвиток інноваційних методів навчання та забезпечення доступності освітніх можливостей для всіх верств населення.

Поліпшення медичної системи: Необхідно вдосконалювати систему охорони здоров'я, забезпечуючи більший доступ до медичної допомоги та вдосконалюючи її якість.

Соціальний захист: Реалізація програм соціального захисту для сімей поранених та померлих осіб, включаючи надання пенсій та інших допомог, може допомогти зменшити економічний вплив передчасної смертності.

Підтримка ветеранів: Надання психологічної підтримки та реабілітації для ветеранів війни та постраждалих може сприяти зниженню передчасної смертності та покращенню якості їхнього життя.

Інноваційні ідеї:

Для подолання втрат від передчасної смертності та зменшення їх впливу на економіку України потрібно шукати інноваційні та передові рішення у багатьох галузях. Наприклад електронна медицина: Розвивати електронну систему збереження медичних записів і взаємодію пацієнтів із лікарями в онлайн-режимі. Це полегшить доступ до медичних послуг і дозволить більш ефективно виявляти та лікувати захворювання. Прогностичні аналітичні системи: Використовувати штучний інтелект та аналітичні системи для розробки прогностичних моделей передчасної смертності та визначення факторів, які її впливають. Це дозволить приймати більш інформовані рішення щодо державної політики та ресурсного розподілу.

Ці інноваційні підходи можуть сприяти зменшенню передчасної смертності та мають потенціал зменшити її вплив на економіку України. Важливо поєднати зусилля уряду, медичних установ, громадських організацій та бізнесу для успішної реалізації цих ідей.

Висновок. Передчасна смертність в Україні є серйозною проблемою, і війна поглиблює її наслідки, особливо в економічному аспекті. Ця робота дозволила визначити, що збільшення передчасної смертності внаслідок війни призводить до великих втрат у робочій силі, збільшення витрат на охорону здоров'я та соціальний захист, а також обмеження потенціалу економічного зростання країни. Для зменшення цих втрат необхідно реалізувати комплексні заходи, включаючи поліпшення медичної системи, розвиток програм соціального захисту та надання підтримки ветеранам та постраждалим від війни. Тільки такий підхід дозволить зменшити передчасну смертність та її економічний вплив на Україну.

Література

1. Харченко А. І., Шульженко Л. М. «Економічні наслідки передчасної смертності в Україні та шляхи їх зменшення».
2. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Аналітичний портал: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/09/infografika/suspilstvo/skilky-cyvilnyx-ukrayincziv-zahynulo-chas-povnomasshtabnoyi-vijny>
4. Цибулькіна Н. І., Шульженко Л. М. Проблеми втрат від передчасної смертності: соціальний та економічний аспекти. // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2018. - № 4. - С. 36-42.
5. УВКПЛ ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2023-10/Ukraine%20-%20civilian%20casualty%20update%20as%20of%208%20October%202023%20UKR.pdf>

Швидун А.О.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка БП-3 «Менеджмент»

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Формування державного бюджету – важливий аспект забезпечення стабільного та ефективного функціонування економіки країни. Саме тому питання щодо раціонального розподілу видатків та надходжень, впливу низки політичних, суспільних та макроекономічних факторів на формування державного бюджету є одними з найгостріших для України в умовах фінансової та безпекової нестабільності.

Тенденція дефіциту державного бюджету наявна в Україні впродовж довгих років. На прикладі періоду 2008-2022 років (рис. 1) можна простежити постійне переважання видатків над доходами. Зокрема, якщо на початку розглянутого періоду сальдо державного бюджету становило -1,32% ВВП України, то у 2021 вже -3,63% ВВП, а у 2022 році сягнуло -17,62% ВВП